

Briuselis, 2025 m. vasario 26 d.
(OR. en)

6575/25

ENER 37
ENV 102
COMPET 92
TRANS 40
CONSOM 28
IND 50
ECOFIN 210

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. vasario 26 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 72 final
Dalykas:	KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI Energijos kainų ir kaštų Europoje ataskaita

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 72 final.

Priedama: COM(2025) 72 final

Briuselis, 2025 02 26
COM(2025) 72 final

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Energijos kainų ir kaštų Europoje ataskaita

1. ĮVADAS

2024 m. energijos kainų ir kaštų ataskaita parengta užsitęsusių neramumų laikotarpiu, kuris nuo 2020 m. būdingas pasaulinėms ir Europos energijos rinkoms. Per COVID-19 pandemiją kilusį energijos kainų kritimą pakeitė ilgalaikis aukštų energijos kainų laikotarpis, trukęs nuo 2021 m. vidurio iki 2023 m. pabaigos. Išskirtinai didelės kainos turėjo ir toliau turi didelį poveikį Europos namų ūkiams, pramonei, platesnei ekonomikai ir viešiesiems finansams. Šios ataskaitos tikslas – išanalizuoti energijos kainų pokyčius ir aiškiai suprasti jų poveikį ES pramonės ir namų ūkių energijos kaštams, ES energijos importui ir energijos mokesčiams.

Europos Sąjunga pagal Europos žaliąjį kursą nustatė plataus užmojo energetikos politikos sistemą, kurią reikia toliau stiprinti reaguojant į ankstesnes krizes ir tebesitęsiančias problemas. Be to, esamoje geoekonominėje aplinkoje reikia imtis konkrečių veiksmų, siekiant užtikrinti konkurencingą ir įperkamą energiją tiek įmonėms, tiek piliečiams, kartu užtikrinant nuolatinę pažangą mažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro. Šias problemas siekiama spręsti įgyvendinant švarios pramonės kursą ir įperkamos energijos veiksmų planą.

Šioje ataskaitoje pateikiama išsami energijos kainų ir kaštų pokyčių Europos Sąjungoje 2010–2023 m. apžvalga ir papildomi 2024 m. pirmojo pusmečio duomenys, jei tokių yra¹. Remiantis ankstesniuose leidimuose taikytu metodu², ataskaita grindžiama išsamaus tyrimo³ ir pačios Komisijos darbo duomenimis ir analizėmis, pirmenybę teikiant viešai prieinamiems statistikos šaltiniams ir juos papildant tiksliniais duomenų rinkiniais.

Nuo 2021–2023 m. energetikos krizės **didmeninės kainos** tiek elektros energijos, tiek dujų rinkose **stabilizavosi**, nors yra didesnės nei jų istoriniai vidurkiai⁴. Kita vertus, visų pirma dėl vėluojančio kainų abiejuose rinkos segmentuose pokyčių poveikio galutinei kainai **didmeninėms kainoms sumažėjus mažmeninės energijos kainos dar nesumažėjo**, tad namų ūkiams ir įmonėms jos vis dar yra didesnės nei iki 2021 m. Dujų kainos namų ūkiams 2023 m. buvo beveik dvigubai didesnės nei prieš krizę. Be to, dujų ir elektros energijos kainos pramonei, nors ir mažesnės nei per krizę, vis dar yra 2–4 kartus didesnės nei šalyse, kurios yra pagrindinės ES prekybos partnerės, o tai kelia grėsmę ilgalaikiam Europos pramonės konkurencingumui. Ypač energijai imliuose sektoriuose sparčiai augančios energijos kainos yra vienas iš pagrindinių veiksnių, darančių poveikį jų konkurencingumui.

ES yra priklausoma nuo importo, kad padengtų daugiau kaip 90 proc. jos suvartojamo naftos ir dujų kiekio. Be energetinio saugumo aspektų, **iškastinių išteklių energijos importo išlaidos**, kurios 2023 m. pasiekė 427 mlrd. EUR (2,5 proc. ES BVP) lygį, turi reikšmingą sekinamąjį poveikį Europos ekonomikai. Žalia nafta tebėra pagrindinė importuojama prekė (56 proc. visų importo išlaidų), po jos eina gamtinės dujos ir anglis. Nepaisant staigaus šių prekių kainų sumažėjimo, 2023 m. importo išlaidos vis dar buvo 45 proc. didesnės už 2014–2020 m. vidurkį. 2022 m. plane „REPowerEU“ pasiūlytos priemonės, kuriomis siekiama didinti energijos tiekimo saugumą, spartinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimą, mažinti paklausą ir didinti energijos vartojimo efektyvumą, kad ateityje būtų sukurta

¹ Priklausomai nuo turimų duomenų, kai kurie lyginamieji indeksai buvo atnaujinti 2024 m. rugsėjo mėn., kad atspindėtų naujausius turimus duomenis.

² COM(2016) 769 *final*, COM(2019) 1 *final*, COM(2020) 951 *final* ir COM(2024) 136.

³ Tyrimą paskelbs Leidinių biuras.

⁴ Energijos kainos nominaliaja išraiška yra aukštesnės nei prieš krizę, tačiau realiosios kainos (sumažėjusios dėl kainų indeksų) mažėja, labai smarkiai artėdamos prie realiųjų kainų lygio prieš krizę.

lankstesnė, ekonomiškai efektyvesnė ir atsparesnė Europos energetikos sistema.

Galiausiai energetikos krizė taip pat turėjo poveikį **energijos mokesčių politikai**. Kartu su kitomis priemonėmis energijos mokesčių pajamos sumažėjo tuo pačiu metu, kai daugelis valstybių narių namų ūkiams ir pramonei kompensavo didesnius energijos kaštus.

2. ENERGIJOS KAINŲ TENDENCIJOS

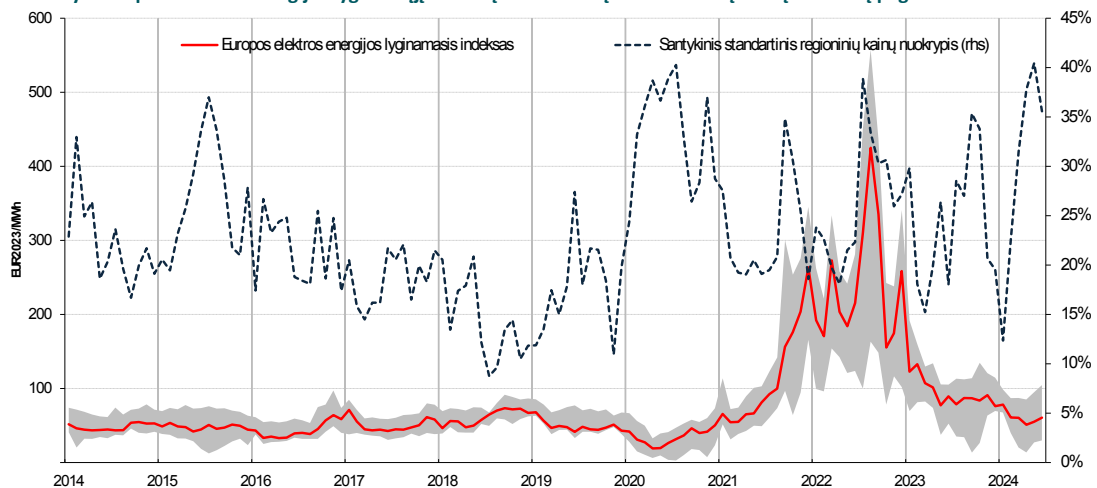
2.1. Elektros kainos

2015–2019 m. Europos **didmeninės elektros energijos kainos** svyravo nuo 40 iki 60 EUR/MWh. **Momentinės kainos** iki 2018 m. pabaigos buvo palyginti stabilios, o 2019 m. sumažėjo dėl mažos paklauso, mažesnių kuro sąnaudų ir padidėjusios atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos. 2020 m. dėl COVID-19 dar labiau sumažėjo elektros energijos paklausa, o tai kartu su didėjančia atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamyba lėmė didmeninių kainų sumažėjimą iki itin žemo lygio (2020 m. gegužės mėn. jos siekė 17 EUR/MWh), įskaitant vis dažnesnius neigiamų kainų laikotarpius paros metu.

2021–2022 m. energetikos krizė sukėlė plataus masto pasaulio ir Europos energijos rinkų sutrikimus. Tai turėjo įtakos ir didmeninėms elektros energijos kainoms ES, nes dėl didesnių dujų kainų (žr. 2.2 skyrių apie dujas) elektros energijos kainos pakilo⁵ iki 150–270 EUR/MWh (1 diagrama). Be sparčiai didėjančių dujų kainų, dėl kurių padidėjo elektros energijos kainos, žemas arba kintamas hidroenergijos ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos lygis ir branduolinės energijos įrenginių atjungimas (dėl techninės priežiūros) lėmė tai, kad 2022 m. elektros energijos kainos pasiekė rekordiškai aukštą lygį (2022 m. rugpjūčio mėn. siekė 400 EUR/MWh).

Vis dėlto nuo 2022 m. pabaigos didmeninės elektros energijos rinkos kainos kitos paros rinkose sumažėjo ir stabilizavosi, nors buvo didesnės nei jų istoriniai vidurkiai (2023 m. IV ketv. vidurkis – 85 EUR₂₀₂₃/MWh, palyginti su vidutiniškai 56 EUR₂₀₂₃/MWh 2008–2020 m. laikotarpiu). 2023 m. kainos išankstinių sandorių rinkose taip pat stabilizavosi ir viršijo istorinį vidurkį.

1 diagrama. Vidutinių mėnesio didmeninių kitos paros bazinės apkrovos elektros energijos kainų (EUR/MWh) Europoje pokyčiai, rodantys Europos elektros energijos lyginamąjį indeksą ir didžiausių bei mažiausių kainų intervalą pagrindinėse ES rinkose

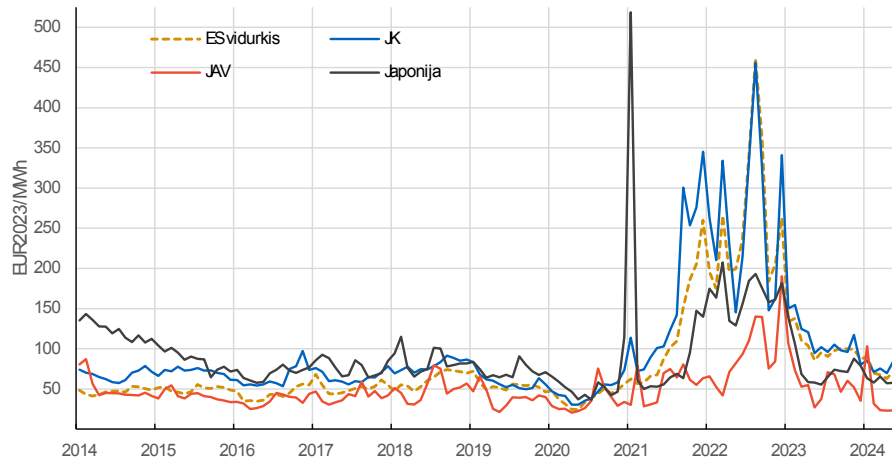
Šaltinis – Trinomics et al. (2024), paremta „S&P Platts“ ir ENTSO-E duomenimis

Dešimtmečiu iki energetikos krizės ES didmeninės elektros energijos kainos buvo mažesnės už kainas Japonijoje ir Jungtinėje Karalystėje arba į jas panašios (2 diagrama), tačiau šiek tiek didesnės nei JAV. Energetikos krizė lėmė kainų Europoje ir Azijoje konvergenciją. Be to,

⁵ Europoje dujomis kūrenamos elektrinės dažnai yra ribinių sąnaudų technologija, lemianti didmenines elektros energijos kainas.

kainos JAV dėl pigaus dujų tiekimo šalies viduje išliko palyginti mažos, todėl atotrūkis tarp Europos ir JAV didmeninių elektros energijos kainų didėjo toliau⁶.

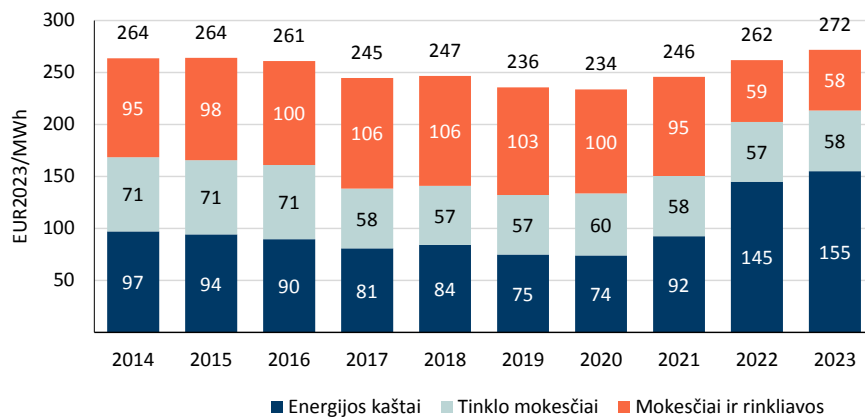
2 diagrama. ES ir pasaulio prekybos partnerių vidutinių mėnesio didmeninių kitos paros elektros energijos kainų palyginimas (EUR₂₀₂₃/MWh).

Šaltinis – Trinomics et al. (2024), paremta „S&P Platts“, ENTSO-E, JEPX, EIA duomenimis

2022 ir 2023 m. **mažmeninės elektros energijos kainos** taip pat padidėjo po to, kai padidėjo didmeninės elektros energijos kainos, kurios buvo perkeltos vartotojams pavėluotai, nepaisant to, kad vis dažniau buvo sudaromos dinamiškos kainos sutartys. Apskritai šiuo laikotarpiu mažmeninių kainų namų ūkiams *energijos sudedamoji dalis* gerokai padidėjo, o *mokesčių ir rinkliavų* dalis sumažėjo dėl laikinų kompensavimo priemonių, kurių ėmėsi ES 27 valstybių narių nacionalinės valdžios institucijos (3 diagrama).

3 diagrama. ES namų ūkių elektros energijos kainos (be PVM) pokyčiai ir sudėtis

Šaltinis – Trinomics et al. (2024), paremta Eurostato (nrg_pc_204_c) ir „VaasaETT“ duomenimis

Kalbant konkrečiai, 2020–2022 m. vidutinė mažmeninė elektros energijos kaina namų ūkiams ES 27 padidėjo 12 proc. iki 262 EUR₂₀₂₃/MWh⁷. 2023 m. kainos padidėjo dar 4 proc. iki 272 EUR₂₀₂₃/MWh. Per krizę mažmeninės elektros energijos kainos viršijo 500 EUR/MWh Austrijoje, Belgijoje, Danijoje, Vokietijoje, Italijoje ir Nyderlanduose.

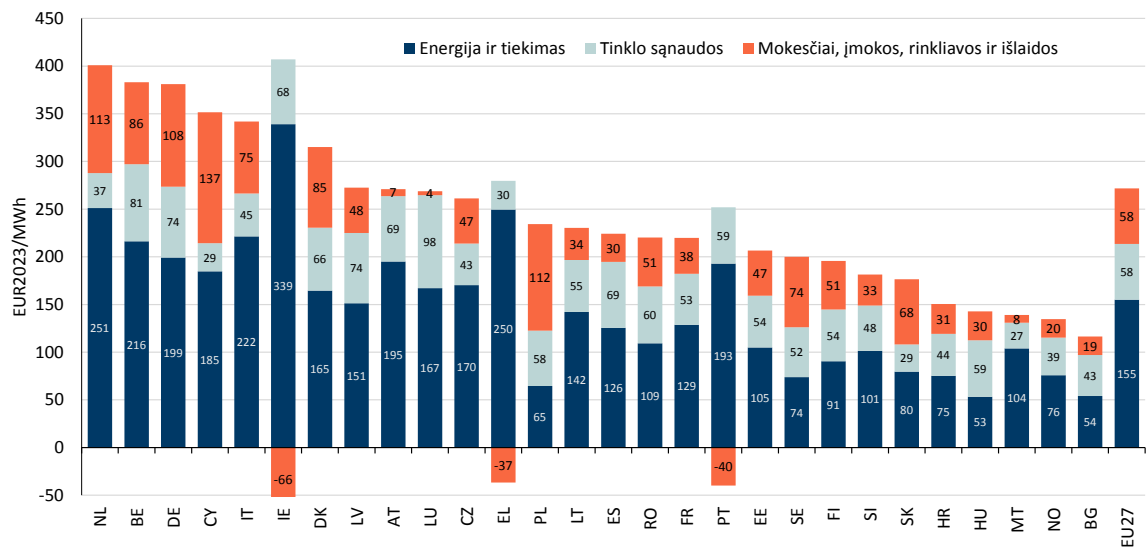
⁶ Duomenų apie Kiniją po 2020 m. nėra.

⁷ Kainos susijusios su DD vartojimo grupe ir pateikiamos realiaisiais eurai (EUR₂₀₂₃ reiškia, kad kainos pakoreguotos atsižvelgiant į infliaciją, 2023 m. naudojant kaip bazinius metus).

Mažmeninių kainų namų ūkiams padėtis valstybėse narėse labai skiriasi, iš dalies dėl neseniai įvestų intervencinių priemonių mažmeninėje rinkoje⁸ (4 diagrama). 2023 m. daugelis šalių laikinai teikė tiesiogines subsidijas arba sumažino savo mokesčius, kad sušvelnintų kainų padidėjimo poveikį, o kai kuriose valstybėse narėse namų ūkiams buvo taikomi labai maži ar net neigiami elektros energijos mokesčiai, įskaitant Airiją (66 EUR/MWh subsidija), Portugaliją (40 EUR/MWh subsidija) ir Graikiją (37 EUR/MWh subsidija)⁹.

Kaip ir ankstesniais metais, valstybėse narėse elektros energijos kainos namų ūkiams labai skiriasi. 2023 m. didžiausia vidutinė mažmeninės rinkos kaina ES buvo užfiksuota Belgijoje (383 EUR₂₀₂₃/MWh), o mažiausia – Bulgarijoje (116 EUR₂₀₂₃/MWh).

4 diagrama. Namų ūkių elektros energijos kainos ES valstybėse narėse¹⁰ (2023 m., DD vartojimo grupė)

Šaltinis – Trinomics et al. (2024), paremta Eurostato (nrg_pc_204_c) ir „VaasaETT“ duomenimis

Elektros energijos kainos pramonei kito panašiai kaip kainos namų ūkiams, didėdamos nuo 132 EUR/MWh 2020 m. iki 238 EUR/MWh 2022 m. antrąjį pusmetį (80,3 proc.), o 2023 m. pirmąjį pusmetį pasiekė aukščiausią lygį – 241 EUR/MWh, bet 2023 m. antrąjį pusmetį pradėjo mažėti ir 2024 m. pirmąjį pusmetį sumažėjo iki 197 EUR/MWh. Vis dėlto elektros energijos kainos pramonei, priešingai nei kainos namų ūkiams, labiau priklausomos nuo didmeninės rinkos, nes energijos kainos sudedamoji dalis turi joms didesnę poveikį. Didelį energijos kainos sudedamosios dalies augimą tik iš dalies atsvėrė mokesčių ir rinkliavų sumažinimas. 2023 m. energijos kainų sudedamoji dalis sudarė 63 proc. visų vidutinių pramoninių elektros energijos vartotojų (ID vartojimo grupė¹¹) elektros energijos kaštų, tinklo mokesčių dalis sumažėjo iki 12 proc. kaštų (nuo maždaug 30 proc. 2018 m. ir anksčiau), o mokesčiai ir rinkliavos sudarė tik 25 proc. visų kaštų.

Remiantis **tarptautiniu palyginimu**, per energetikos krizę elektros energijos kainos labai padidėjo visose stipriausios ekonomikos šalyse, išskyrus JAV (**Error! Reference source not**

⁸ Pavyzdžiui, Vengrijoje, Maltoje ar Bulgarijoje.

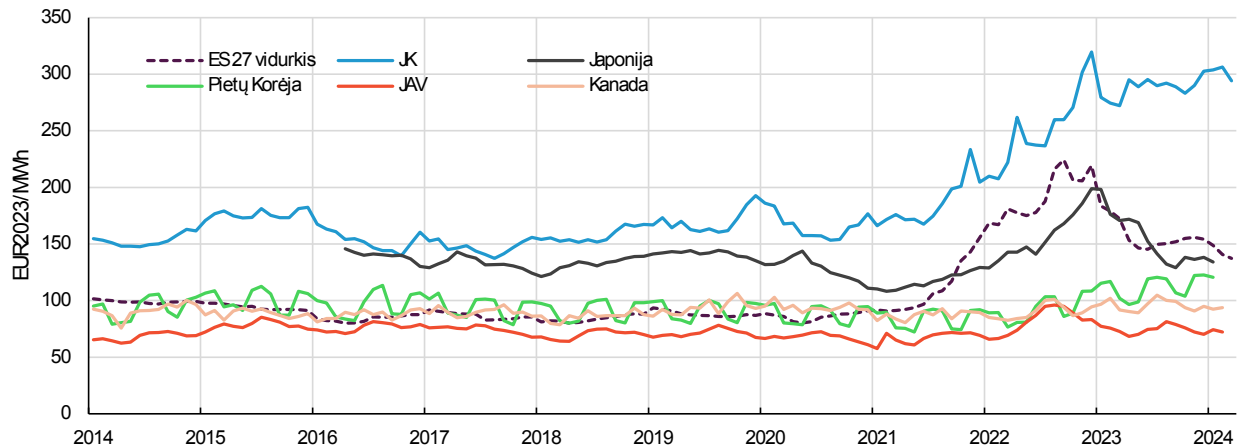
⁹ Airijos priemonė yra ypač svarbi, nes vartojimo subsidija sušvelnino didelių didmeninės rinkos kainų poveikį mažmeninėms kainoms (dėl 339 EUR/MWh energijos ir tiekimo sudedamosios dalies 2023 m.).

¹⁰ DD vartojimo grupė (Eurostato) naudojama kaip šios lyginamosios analizės pagrindinis atskaitos taškas, o kai kuriose valstybėse narėse reprezentatyviausia gali būti kita grupė.

¹¹ ID vartojimo grupė (Eurostato) yra reprezentatyvi įmonių, kurios laikomos vidutiniais pramoniniais elektros energijos vartotojais, grupė; į šią grupę patenka vidutiniškai 24 proc. visos ne namų ūkių suvartojamos elektros energijos ES valstybėse narėse.

found.) Elektros energijos kainos, su kuriomis susidūrė ES pramonė, buvo panašios į kainas Japonijoje 2023 m., o ES pramonė iki energetikos krizės turėjo konkurencinį pranašumą. 2023 m. Jungtinės Karalystės elektros energijos kainos išliko labai didelės, o JAV kainos buvo palyginti stabilios ir išliko artimos jų ankstesniam lygiui.

5 diagrama. Elektros energijos kainos pramonei ES 27, JAV, Jungtinėje Karalystėje, Japonijoje, Kanadoje ir Pietų Korėjoje (EUR₂₀₂₃/MWh)

Šaltiniai: Trinomics et al. (2024), „S&P Platts“, Eurostatas, „Enerdata EnerMonthly“

2.2. Dujų kainos

2015–2020 m. laikotarpiu **didmeninės dujų kainos** ES dujų prekybos centruose svyravo nuo 5 iki 30 EUR/MWh, o 2020 m., kai dėl palyginti šiltos žiemos ir COVID-19 izoliavimo priemonių sumažėjo dujų paklausa, dujų kainos sumažėjo ir 2020 m. gegužės–liepos mėn. buvo mažesnės nei 5 EUR/MWh. Dėl didėjančios paklausos atsigavimo po COVID-19 pandemijos laikotarpiu dujų kainos pradėjo kilti nuo 2021 m. vidurio, o iki 2021 m. gruodžio mėn. dėl Europos dujų rinkų suvaržymų didmeninės kainos padidėjo iki 113 EUR/MWh. Dėl Rusijos invazijos į Ukrainą, Rusijos naudojimosi dujų eksportu kaip ginklu ir vėliau atsiradusio netikrumo dėl dujų tiekimo momentinės kainos tebebuvo didelės – 2022 m. birželio–gruodžio mėn. jos išliko didesnės nei 100 EUR₂₀₂₃/MWh¹², o dujotiekiais iš Rusijos importuojamų dujų dalis Europoje sumažėjo nuo 51 proc. 2021 m. iki 15 proc. 2023 m. Bendra Rusijos dujų importo dalis sumažėjo nuo 45 iki 15 proc., o Rusijos SGD dalis, palyginti su visu ES SGD importu, tuo pačiu 2021–2023 m. laikotarpiu sumažėjo nuo 20 proc. iki 15 proc. Nepaisant mažesnės paklausos, kainos toliau didėjo ir 2022 m. rugpjūčio 26 d. pasiekė rekordinę momentinės kainos aukštumą – 320 EUR₂₀₂₃/MWh.

Nuo 2022 m. rugsėjo mėn. momentinės dujų kainos laipsniškai mažėjo nuo 2022 m. rugpjūčio mėn. pasiekto didžiausio lygio iki 42 EUR₂₀₂₃/MWh iki 2023 m. balandžio mėn. dėl kelių priežasčių – aukšto saugyklų užpildymo lygio, švelnios žiemos ir sumažėjusio netikrumo dėl tiekimo dujotiekiais iš Rusijos (ne tik dėl pastangų pagal planą „REPowerEU“ apriboti dujų suvartojimą ES, bet ir dėl Rusijos apsisprendimo nutraukti tiekimą tam tikroms ES valstybėms narėms) ir teigiamų pokyčių, susijusių su SGD importo pajėgumais. Iki 2024 m. pradžios atsirado nauja vadinamoji kainų pusiausvyra (apie 30–40 EUR₂₀₂₃/MWh) (**Error! Reference source not found.**), atspindinti laipsnišką Rusijos dujotiekiais tiekiamų dujų

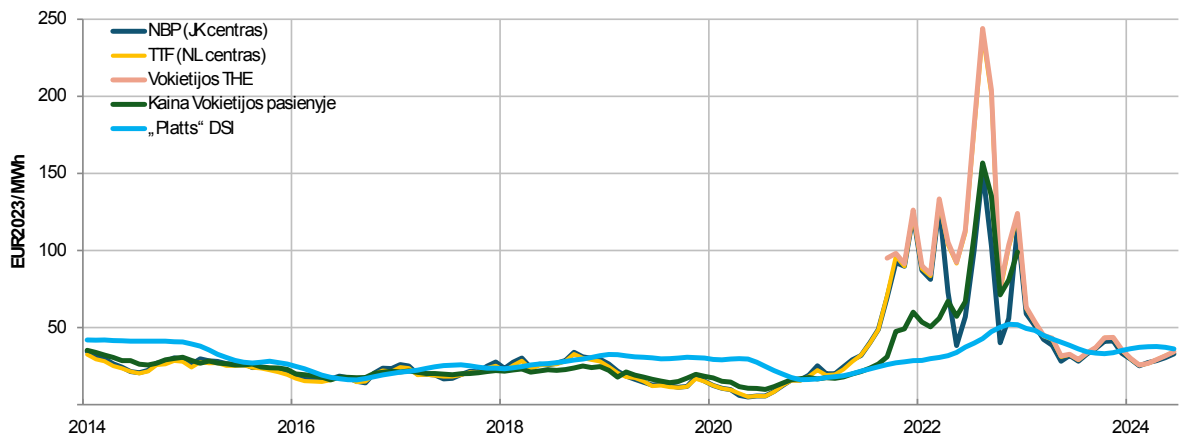
¹² EUR₂₀₂₃ – eurai 2023 m. (realieji eurai).

atsisakymą, sumažėjusią ES vidaus gamybą ir perėjimą nuo dujotiekiais tiekiamų dujų prie SGD (suskystintų gamtinių dujų) importo.

Regioniniai didmeninių kainų skirtumai (pvz., tarp TTF, NBP ir THE prekybos centrų) daugiausia paaiškinami rinkos savybių skirtumais, susijusiais su dujotiekio, SGD eksporto ir jungties su kaimyniniais regionais pajėgumais. Apskritai rinkų, kuriose yra keli importo šaltiniai (pvz., keli dujotiekiai ir prieiga prie SGD terminalų), kainų lygis yra žemesnis nei rinkų, kuriose yra tik vienas tiekimo šaltinis.

Didmeninėms gamtinių dujų kainoms įtakos turi įvairūs veiksniai, pavyzdžiui, temperatūra (dėl šildymo paklausos), pramoninės veiklos lygis, galimybė gaminti energiją iš atsinaujinančiųjų išteklių (daugiausia dėl elektros energijos gamybos deginant dujas paklausos), dujų saugyklų užpildymo lygis ir įleidimo į saugyklas tempas, dujotiekiai ir SGD importas. Vienas iš svarbiausių pastarojo meto veiksnių, lemiančių dujų kainas, buvo perėjimas nuo dujotiekiais tiekiamų dujų importo prie SGD importo: dėl to Europos dujų rinkas dar labiau paveikė pasaulinės SGD rinkos ir atsirado didesnių kainų svyravimų.

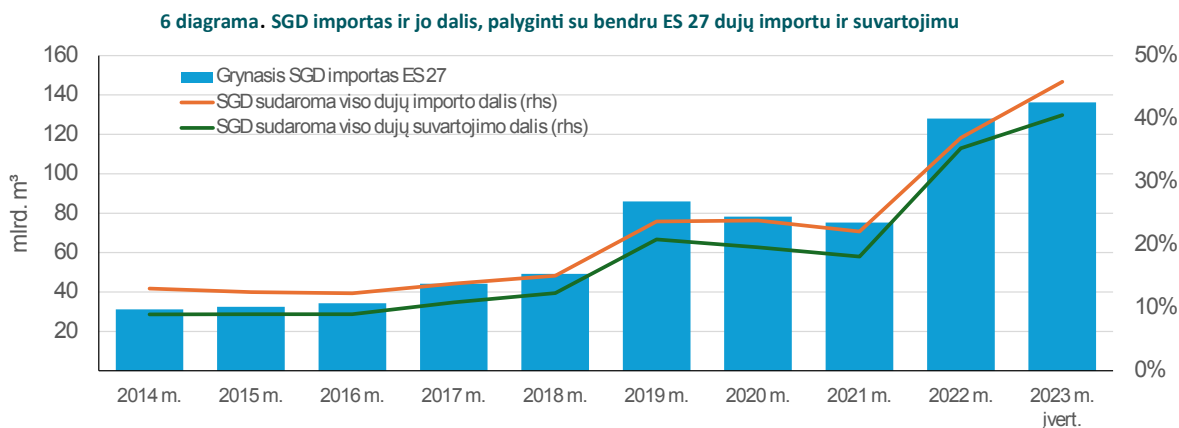
6 diagrama. Pasirinktos didmeninės kitos paros dujų kainos Europos dujų prekybos centruose

Šaltinis – Trinomics et al. (2024), paremta „P Platts“ ir „Enerdata EnerMonthly“ duomenimis

SGD atliko balansavimo vaidmenį aprūpinant ES dujomis tik iki 2021 m., o tai iš dalies gali būti susiję su Rusijos dujotiekiais tiekiamų dujų kainos konkurencingumu, palyginti su SGD¹³, ir gausiu iš Nyderlandų tiekiamu Europos dujų kiekiu (iki 2023 m.). Siekdamą pakeisti iš Rusijos dujotiekiais tiekiamas dujas, Europa pradėjo didinti SGD importą, visų pirma iš JAV (6 diagrama), kurio dalis padidėjo nuo 27 proc. 2021 m. iki 43 proc. 2023 m., ir kitų pasaulinių šaltinių, pavyzdžiui, Kataro, dėl kurio SGD eksportas į ES 2022 m. padidėjo 22 proc., o 2023 m. – 12 proc. Tuo pačiu 2021–2023 m. laikotarpiu Rusijos SGD eksporto dalis sumažėjo nuo 20 proc. iki 15 proc., kai bendras ES SGD importas beveik padvigubėjo, o Rusijos SGD apimtis padidėjo 32 proc. Be to, padidėjo dujotiekiais iš Norvegijos, Alžyro ir Azerbaidžano tiekiamų dujų importas. Smarkiai sumažėjus iš Rusijos dujotiekiais tiekiamų dujų importui, SGD dalis bendrame importe 2021–2023 m. padvigubėjo (nuo 15–20 proc. iki 35–40 proc.).

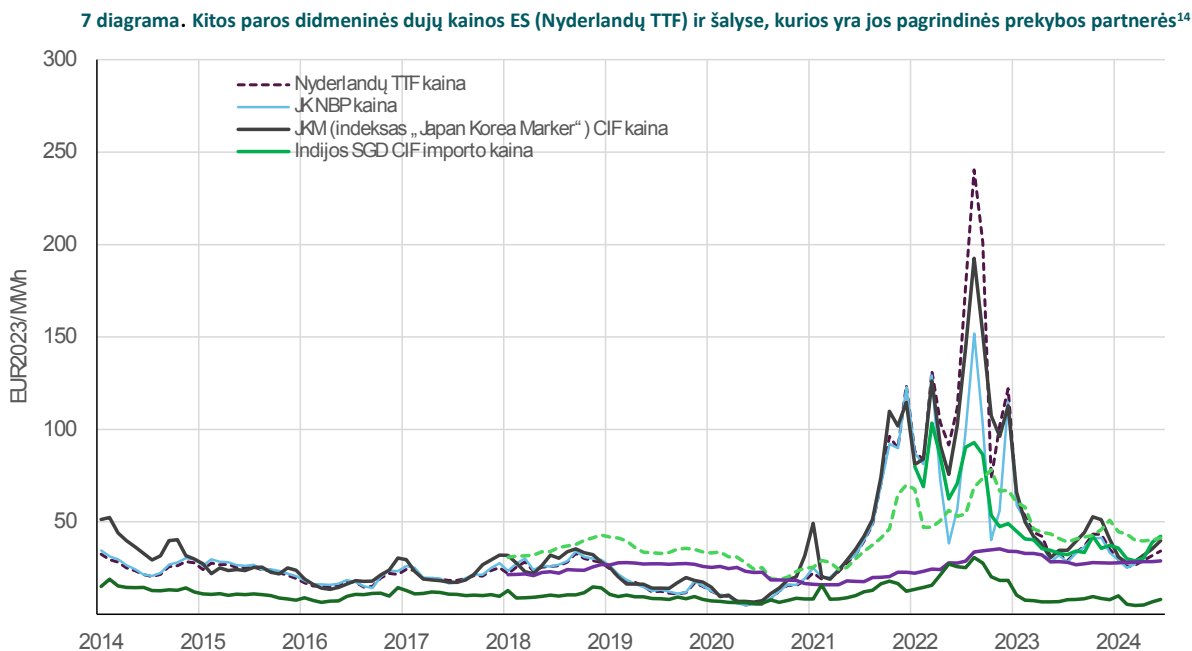
¹³ [Baker Institute for Public Policy. \(2023\). Why is Europe not replacing Russian pipeline gas with long-term LNG contracts?](#) (liet. Kodėl Europa nepakeičia Rusijos dujotiekiais tiekiamų dujų ilgalaikėmis SGD pirkimo sutartimis?).

Šaltinis – Trinomics et al. (2024), paremta ENTSO-G ir Eurostato duomenimis

Šis dujų tiekimo Europai pokytis savo ruožtu turėjo įtakos ir pasaulinėms SGD rinkoms, nes **2022–2023 m. Europa tapo didžiausia SGD importuotoja, aplenkdamą Japoniją, Kiniją ir Pietų Korėją**. Dėl papildomos ES paklausos padidėjo pasaulinės SGD kainos ir į Europą buvo nukreipta daug SGD krovinių, kurie anksčiau buvo pristatomi Azijos rinkoms.

Palyginus tarptautines didmenines gamtinių dujų kainas, šis poveikis aiškiai matyti: išskyrus JAV, tiek ES, tiek pagrindinėse SGD importuojančiose šalyse (Japonijoje, Pietų Korėjoje, Kinijoje ir Indijoje) kainos smarkiai pakilo (7 diagrama), o kainos JAV per tą patį laikotarpį iš esmės nepasikeitė.

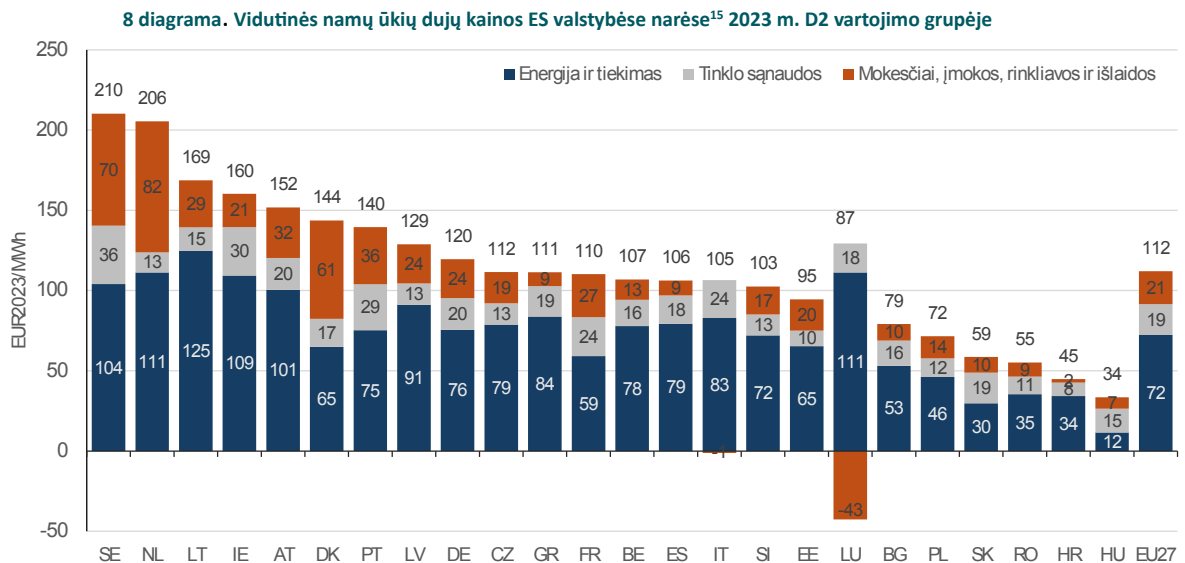

Šaltinis – Trinomics et al., paremta „S&P Platts“ duomenimis

Mažmenines dujų kainas (8 diagrama) daugiausia lemia didmeninės dujų kainos, tačiau 2021 ir 2022 m. kainų pokyčiai skirtingose valstybėse narėse atsispindėjo skirtingai (pagal jų

¹⁴ Japonijos ir Korėjos, Indijos ir Kinijos SGD CIF kainos naudojamos kaip pakaitinis rodiklis. Visos kainos yra EUR₂₀₂₃.

perkėlimo mastą ir greitį). Tai daugiausia lėmė nacionalinių krizės švelninimo priemonių pobūdžio ir lygio skirtumai, taip pat skirtingos valstybių narių sutarčių ilgio ir trukmės struktūros ir skirtingos mažmenininkų dujų pirkimo strategijos (ilgalaikės sutartys, apsidraudimas nuo rizikos, susijusios su kainomis).

Šaltinis – Trinomics et al. (2024), paremta „VaasaETT“ ir Eurostato duomenimis

2021 ir 2022 m. smarkiai padidėjus didmeninėms dujų kainoms, vidutinės kainos namų ūkiams taip pat pradėjo kilti nuo 70–80 EUR₂₀₂₃/MWh 2021 m. iki 125 EUR₂₀₂₃/MWh¹⁶ lygio, pasiekto iki 2022 m. rugpjūčio mėn. Kainos namų ūkiams nuo 2022 m. III ketv. iki 2023 m. II ketv. buvo didžiausios – 112 EUR₂₀₂₃/MWh, o vėliau jos sumažėjo ir stabilizavosi visose valstybėse narėse ir buvo beveik dvigubai didesnės nei prieš krizę (100 EUR₂₀₂₃/MWh vietoj ~60 EUR₂₀₂₃/MWh).

Dėl skirtingų mažmeninės rinkos savybių, nacionalinių kovos su krize priemonių ir jų padarinių išlaidų perdavimo lygiui dujų kainos namų ūkiams valstybėse narėse labai skiriasi: 2023 m. didžiausios kainos buvo nustatytos Švedijoje ir Nyderlanduose (~210 EUR₂₀₂₃/MWh), o mažiausios – Slovakijoje, Rumunijoje, Kroatijoje ir Vengrijoje (visose jos nesiekė 60 EUR₂₀₂₃/MWh lygio).

Taip pat dujų kainose namų ūkiams smarkiai pakito energijos kaštų, tinklo mokesčių ir mokesčių bei rinkliavų santykinės dalys. Energijos kaštų sudedamoji dalis (didmeninė kaina ir antkainis) 2020 m. sudarė 43 proc. mažmeninės kainos, bet 2023 m. pasiekė 64 proc. Per tą patį laikotarpį tinklo mokesčių sudedamoji dalis sumažėjo nuo 24 iki 17 proc., o mokesčių ir rinkliavų dalis – nuo 33 iki 19 proc., daugiausia dėl valstybės kišimosi (mažesnių mokesčių tarifų arba mokesčių grąžinimo) į mažmenines kainas.

Per energetikos krizę **mažmeninės dujų kainos pramonei** ES labai padidėjo: kainos vidutiniams pramoniniams dujų vartotojams (I3 vartojimo grupė)¹⁷ beveik padvigubėjo nuo 40 EUR₂₀₂₃/MWh 2021 m. iki 76 EUR₂₀₂₃/MWh 2023 m. Kainos didžiausiems pramoniniams

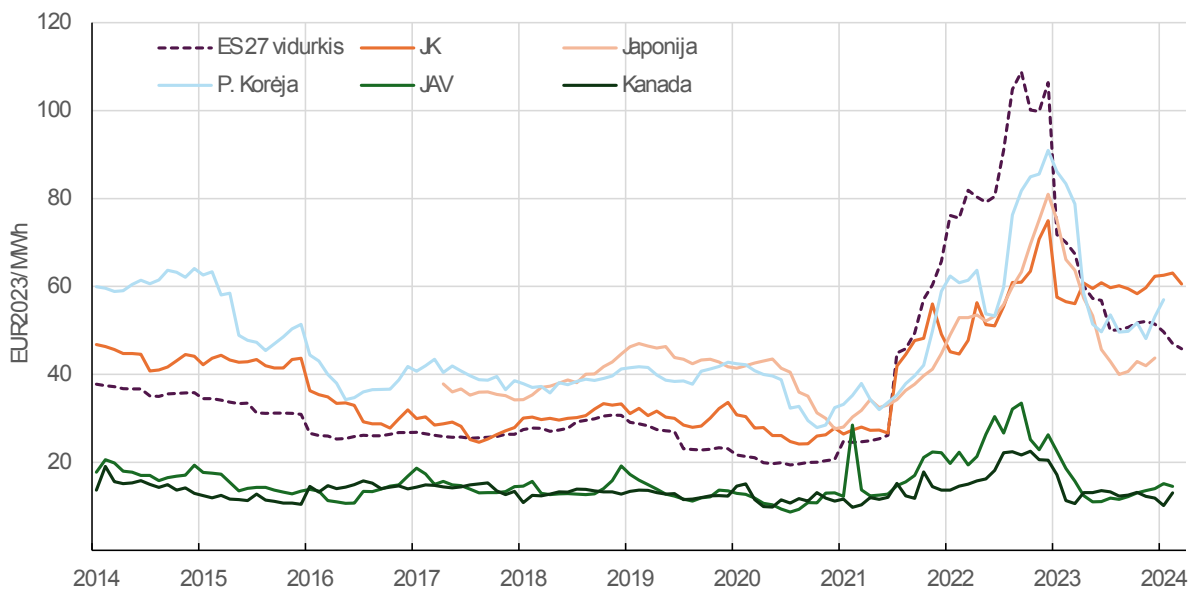
¹⁵ Eurostatas neteikia duomenų apie mažmenines dujų kainas Kipre, Suomijoje ir Maltoje.

¹⁶ EUR₂₀₂₃ – eurai 2023 m. (realieji eurai).

¹⁷ I3 vartojimo grupė (Eurostatas) apima MVĮ ir vidutines įmones, kurių suvartojimas yra nuo 10 000 GJ iki 99 999 GJ.

dujų vartotojams (I5¹⁸ grupė) šoktelėjo nuo 39 EUR₂₀₂₃/MWh 2021 m. iki 87 EUR₂₀₂₃/MWh 2022 m., o 2023 m. sumažėjo iki 59 EUR₂₀₂₃/MWh. Dėl labai išaugusių dujų kainų labai padidėjo energijos kaštai, ypač daug energijos suvartojančiose įmonėse. Dėl didesnių dujų kainų sumažėjo Europos pramonės konkurencingumas, ypač energijai imliuose sektoriuose, palyginti su konkurentais, pavyzdžiui, JAV ir Kinija, kur kainos tebėra gerokai mažesnės (9 diagrama).

9 diagrama. Gamtinių dujų kainos galutiniams pramonės vartotojams (I5 grupė) ES ir šalyse, kurios yra jos pagrindinės prekybos partnerės

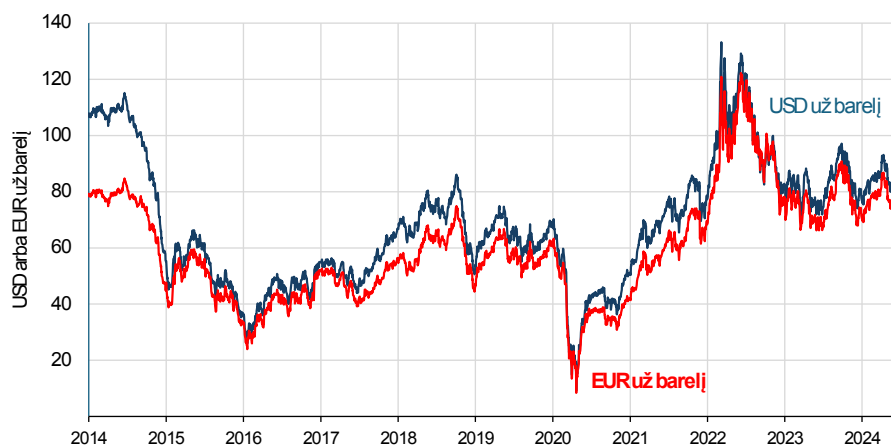
Šaltinis – Trinomics et al. (2024), paremta Eurostato ir „Enerdata EnerMonthly“ duomenimis

2.3. Nafta ir anglis

Pastaraisiais metais **žalios naftos kainos** vėl svyravo. Dėl gerokai sumažėjusios paklausos ir per didelės pasiūlos pirmąsiais COVID-19 izoliavimo priemonių taikymo mėnesiais jos 2020 m. balandžio mėn. nukrito iki mažiau nei 20 JAV dolerių už barelį („Dated Brent“). Ekonomikai atsigaunant ir švelnėjant kelionių ribojimams dėl COVID-19 žalios naftos kainos pradėjo kilti, o 2022 m. kovo mėn. jos pasiekė didžiausias aukštumas – 130 JAV dolerių už barelį. Nuo to laiko, nepaisant OPEC+ gavybos mažinimo ir tebesitęsiančių geopolitinių konfliktų Artimuosiuose ir Viduriniuose Rytuose, žalios naftos kainos nukrito žemiau 70–80 JAV dolerių už barelį lygio (10 diagrama), daugiausia dėl padidėjusios gavybos JAV ir palyginti mažo vartojimo Azijoje.

¹⁸ I5 vartojimo grupei (Eurostatas) priklauso didelės įmonės, kurių suvartojimas yra nuo 1 000 000 GJ iki 3 999 999 GJ.

10 diagrama. Europos paros momentinė žalios naftos „Brent“ FOB kaina (USD ir EUR už barelį, nominaliosios kainos)

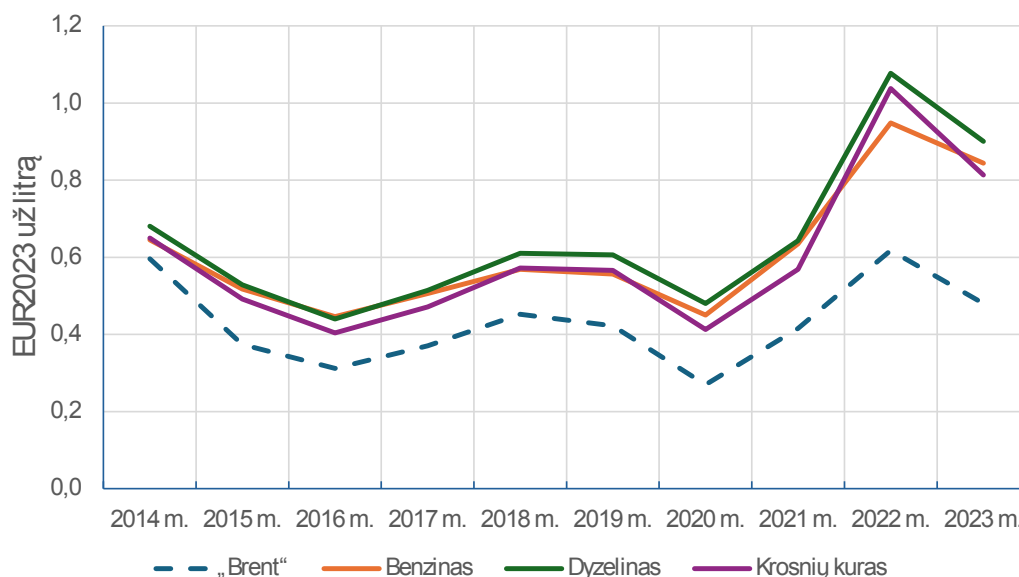

Šaltinis – Energetikos GD „ENERScope“, paremta Energijos rinkos observatorijos duomenų baze

2023 m. vidutinės „Brent“ kainos siekė 82 JAV dolerių už barelį lygį, tad TEA šiuos metus apibūdino kaip stabilius metus po trejų neramumų metų. Naftos pasiūla išliko didelė ir numatoma, kad ji tokia ir išliks, o OPEC nepriklausančiose šalyse planuojama didinti pajėgumus. Kalbant apie paklausą, tolesnis išmetamo teršalų kiekio mažinimas pasaulio mastu, didesnis dėmesys energetiniam saugumui ir sumažėjusi pramonės paklausa, taip pat perėjimas prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos įvairiuose ekonomikos sektoriuose sukėlė spaudimą mažinti naftos kainas ir tas spaudimas vis dar buvo juntamas 2024 m.

Mažmeninės iš naftos gaminamų kuro produktų () kainos atitiko žalios naftos kainų tendenciją ir po 2022 m. rudens labai sumažėjo. Dizelino ir krosnių kuro kainos didėjo daug labiau, daugiausia dėl pasauliniu mastu ribotų naftos perdirbimo gamyklų pajėgumų.

11 diagrama. Vidutinė metinė mažmeninė naftos produktų kaina ES 27 valstybėse narėse (EUR2023 už litrą, be mokesčių ir muitų)

Šaltinis – Energetikos GD „ENERScope“, paremta Energijos rinkos observatorijos duomenų baze

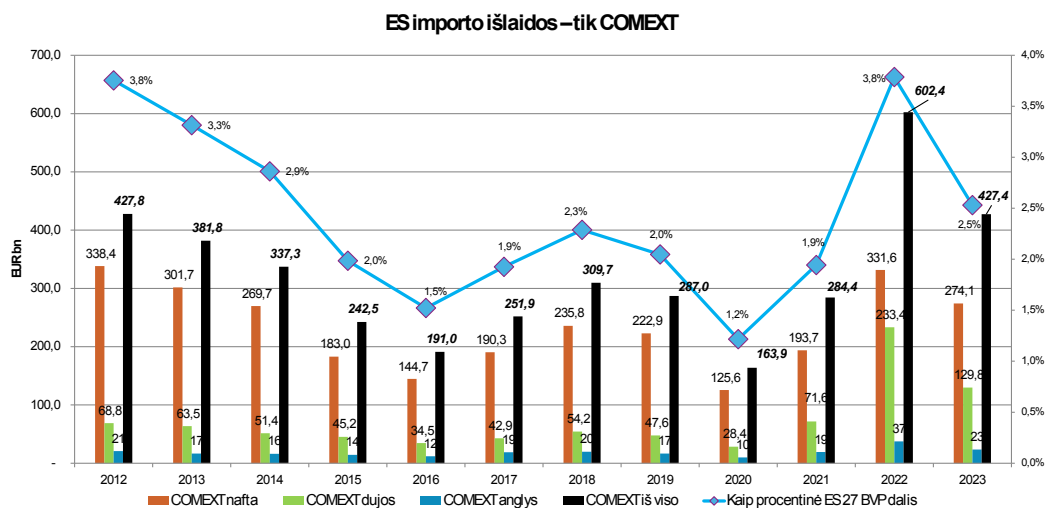
3. ENERGIJOS KAŠTŲ TENDENCIJOS

3.1. ES energijos importo išlaidos

ES yra grynoji energijos importuotoja ir yra priklausoma nuo importo, kad padengtų 63 proc. savo suvartojamos energijos (2022 m. duomenys). ES energijos importo išlaidos priklauso nuo kuro kiekio ir jo kainų (didėjančių pasaulio rinkose) ir nuo EUR ir USD keitimo kurso. 2022 m. energijos importo išlaidos siekė maždaug 600 mlrd. EUR (3,8 proc. ES 27 BVP) lygį. Prie šio išlaidų padidėjimo prisidėjo ir naftos, ir dujų kainos (12 diagrama).

Kainoms sumažėjus, energijos importo išlaidos 2023 m. sumažėjo iki maždaug 427 mlrd. EUR (2,5 proc. ES BVP), daugiausia dėl mažesnių gamtinių dujų ir SGD kainų. Vis dėlto energijos importo išlaidos vis dar yra gerokai didesnės nei anksčiau, o staigus padidėjimas 2021–2022 m. rodo, kokio masto poveikį iškastinio kuro kainos daro ES ekonomikai.

12 diagrama. Apskaičiuotosios ES energijos importo išlaidos 2014–2024 m. (mlrd. EUR; % ES BVP)

Šaltinis – Eurostatas (COMEXT)

Kitai tariant, jei perėjimas prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų energetikos prieš krizę būtų vykęs sparčiau, ES energijos rūšių derinyje būtų buvę mažiau iškastinio kuro (2022 m. – vis dar 69 proc.), o energijos kainų svyravimų poveikis būtų galėjęs būti mažesnis.

3.2. Namų ūkių išlaidos energijai

Nuo 2012 m. iki 2021 m. vidurio Europos namų ūkių išlaidos energijai (nustatomos pagal mažmenines kainas ir namų ūkių vartojimą) mažėjo visų pajamų lygių gyventojams, tačiau dėl energetikos krizės ši tendencija pasikeitė. 2020 m. mažas pajamas gaunantys Europos namų ūkiai¹⁹ energijai išleido vidutiniškai 7,3 proc. viso savo biudžeto, o iki 2022 m. jų išlaidų energijai dalis padidėjo iki 7,5 proc. (1 250 EUR)²⁰ ir valstybėse narėse padėtis labai skyrėsi. Mažesnes vidutines ir vidutines pajamas gaunančių namų ūkių išlaidos energijai

¹⁹ Šioje ataskaitoje pirmojo pajamų decilio namų ūkiai apibrėžiami kaip mažas pajamas gaunantys namų ūkiai; mažas vidutines pajamas gaunantys namų ūkiai priskiriami trečiajam pajamų deciliui, o vidutines pajamas gaunantys namų ūkiai – penktajam pajamų deciliui. Tose valstybėse narėse, kuriose turimi tik kvintilių duomenys, naudojami atitinkamai pirmasis, antrasis ir trečiasis pajamų kvintiliai.

²⁰ Remiantis naujausiais turimais namų ūkių biudžetų tyrimo duomenimis.

absoliučiaja išraiška paprastai yra didesnės, tačiau jos sudaro mažesnę jų namų ūkio biudžeto dalį. 2022 m. šie namų ūkiai energijai išleido atitinkamai 6,9 ir 6,4 proc. viso savo biudžeto (tai yra mažiau nei 7,6 ir 6,9 proc. 2010 m.).

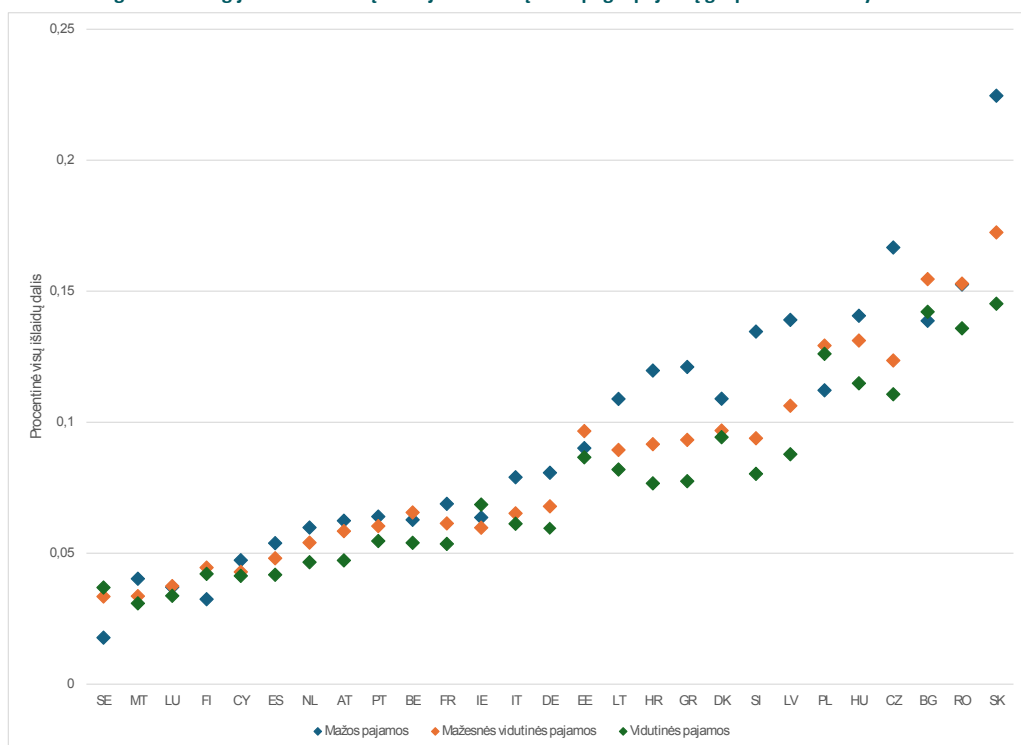
Dėl kylančių energijos kainų, ypač 2021 m. antrąjį pusmetį ir 2022 m., Europos namų ūkių išlaidos energijai buvo didesnės nei įprastai ir vis daugiau namų ūkių buvo sunku patenkinti savo energijos poreikius. Energijos kaštų padidėjimas 2022 m. neproporcingai paveikė pažeidžiamiausius namų ūkius. Visose valstybėse narėse maždaug 10 proc. namų ūkių negalėjo tinkamai šildyti savo būsto ir turėjo įsiskolinimų už komunalines paslaugas²¹.

Šį energijos kaštų padidėjimą daugiausia lėmė gamtinių dujų, skystojo kuro ir elektros energijos kainos, o namų ūkių pastangos mažinti energijos suvartojimą negalėjo jo visiškai atsverti. Nacionalinės priemonės, kuriomis remiamos namų ūkių išlaidos energijai, padėjo sušvelninti energetikos krizės poveikį, tačiau labai dažnai šios priemonės (pavyzdžiui, PVM tarifo sumažinimas) nebuvo konkrečiai skirtos pažeidžiamiausiems namų ūkiams.

Namų ūkių padėtis, vertinant tiek pagal išlaidas absoliučiaja išraiška, tiek pagal jų sudaromą visų išlaidų dalį, valstybėse narėse labai skyrėsi.

- Vertinant santykiniais skaičiais, skurdžiausi namų ūkiai Slovakijoje energijai išleido daugiau kaip 20 proc. savo biudžeto, Rumunijoje – daugiau kaip 15 proc., o Švedijoje, Maltoje, Suomijoje ir Liuksemburge – mažiau nei 5 proc.
- Vertinant absoliučiais skaičiais, mažas pajamas gaunantys namų ūkiai Latvijoje ir Rumunijoje energijos produktams išleido mažiau nei 500 EUR, Liuksemburge – daugiau nei 1 500 EUR, o Danijoje – daugiau nei 3 000 EUR.

13 diagrama. Energijai tenkanti visų vartojimo išlaidų dalis pagal pajamų grupes 27 ES valstybėse narėse

²¹ Šaltinis – Energijos nepritekliaus konsultacijų centras (2024 m.), išskyrus Rumuniją ir Kroatiją (2022 m.).

Kalbant apie vartotojų pasirinkimą, 2023 m. elektros energija išliko brangiausias energijos nešiklis (289 EUR/MWh) (1 lentelė). Galima palyginti, kad tiek gamtinės dujos (116 EUR/MWh), tiek krosnių kuras (116 EUR/MWh) buvo pigesnės patalpų šildymo galimybės. Nepaisant tiekiamosios energijos sąnaudų skirtumo, šilumos siurbliai gali konkuruoti su naftos ir dujų katilais dėl ES vidutinių eksploatavimo sąnaudų, nes jie daug efektyviau gamina šilumą. Daug efektyviau tiekiamąją energiją vartoja ir elektrinės transporto priemonės, ypač atsižvelgiant į tai, kad dinamiškos elektros energijos kainos jau suteikia galimybę gerokai sumažinti veiklos sąnaudas. Pradinės investicijų į šilumos siurblius ir elektromobilius sąnaudos vis dar gali kelti riziką dėl šių technologijų naudojimo plėtimu. Persvarstytoje Energijos mokesčių direktyvoje siūlomi gerokai mažesni minimalūs elektros energijos mokesčių tarifai²², todėl valstybėms narėms suteikiama galimybė sumažinti elektros energijos mokesčius (ir kainas) ir remti šildymo ir transporto sektorių elektrifikaciją. Valstybės narės taip pat turės galimybę atleisti nuo elektros energijos mokesčių namų ūkius ir taip toliau remti elektrifikaciją.

1 lentelė. Įvairių ES namų ūkiams prieinamų energijos šaltinių palyginimas pagal MWh

Vartotojo tipas	Elektros energija		Dujos		Benzinas		Dyzelinas		Krosnių kuras	
	Namų ūkis (DC)		Namų ūkis (D2)							
Sudedamoji dalis	Kaina 2023 m. už MWh	Dalis 2023 m.	Kaina 2023 m. už MWh	Dalis 2023 m.	Kaina 2023 m. už MWh	Dalis 2023 m.	Kaina 2023 m. už MWh	Dalis 2023 m.	Kaina 2023 m. už MWh	Dalis 2023 m.
Energijos/dujų/kuro grynoji kaina	133,5	46%	62,6	54%	93,1	48%	89,5	54%	81,3	70%
Tinklo mokesčiai	59,6	21%	16,6	14%						
Mokesčiai	95,4	33%	36,2	31%	102,4	52%	77,6	46%	34,8	30%
Iš viso	288,5		115,6		195,5	100%	167,1	100%	116,1	100%

Šaltinis: Eurostatas; elektros energijos – NRG_PC_204 ir NRG_PC_204_C, pirmojo pusmečio duomenys; dujų – NRG_PC_202 ir NRG_PC_202_C, pirmojo pusmečio duomenys, Energetikos GD „Weekly Oil Bulletin“ (naftos produktų), 2023 m. duomenys. Benzinas konvertuotas į MWh, taikant 1,000 l = 8,9 MWh koeficientą. Dyzelinas ir krosnių kuras konvertuoti į MWh, taikant 1,000 l = 10 MWh koeficientą.

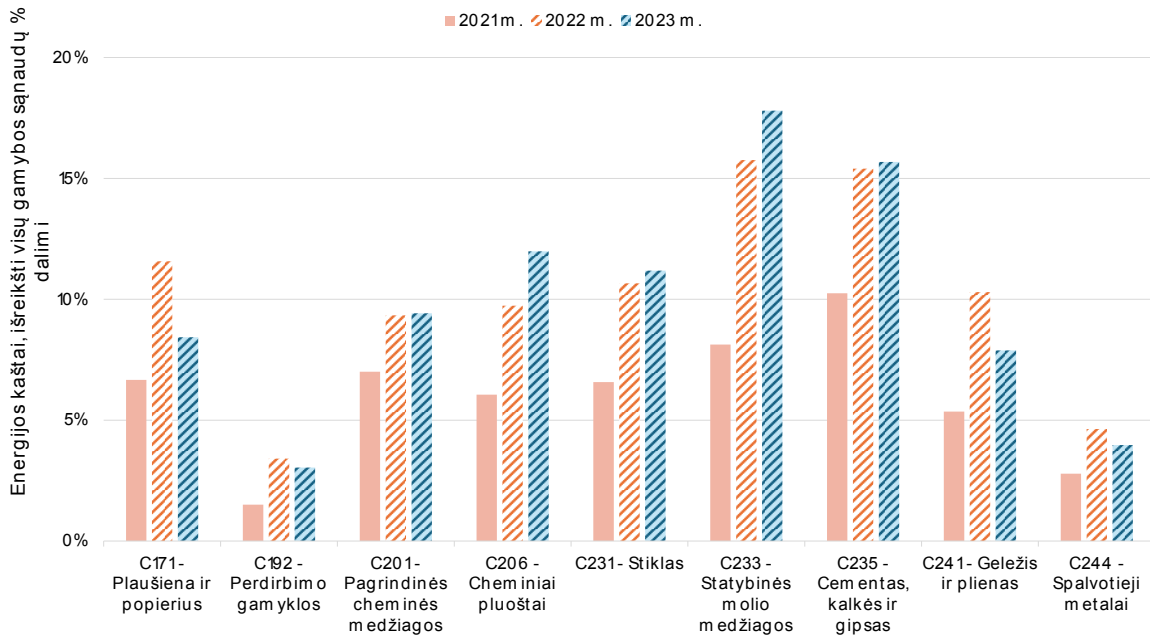
3.3. Pramonės sektoriaus energijos kaštai

Energija yra labai svarbi ekonominei veiklai, o energijos kaštai turi didelę įtaką nustatant Europos pramonės konkurencingumą. 2023 m., net ir sumažėjus elektros energijos ir gamtinių dujų kainoms, palyginti su 2022 m. lygiu, ES pramonės energijos kaštai vis dar buvo gerokai didesni nei iki COVID-19 ir iki krizės. Didžiausia energijos kaštų (bendrų elektros energijos ir gamtinių dujų kaštų) dalis užfiksuota tokiuose intensyviausiai energiją vartojančiuose sektoriuose kaip *pirminio aliuminio* (38 proc.) ir *ferolydinių ir silicio* (29 proc.) sektoriai. Po jų eina *plokščiojo stiklo* (25 proc.) ir *kasybos* (20 proc.) sektoriai, kuriuose ir dujų, ir elektros energijos kaštų dalis yra palyginti didelė.

Vidutinės Europos įmonės energijos kaštai sudaro 1–3 proc. visų gamybos sąnaudų. Energijai imliuose sektoriuose (pvz., *plaušienos ir popieriaus*, *pagrindinių cheminių medžiagų*, *cheminių pluoštų*, *stiklo*, *statybinių molio medžiagų*, *cemento*, *kalkių ir gipso*, *geležies ir plieno*) energijos kaštai sudaro 5–10 proc. visų jų gamybos sąnaudų, todėl jie yra ypač pažeidžiami dėl kainų augimo ir importo konkurencijos (14 diagrama).

²² 1 EUR/MWh tarifas, taikomas nekomercinės paskirties vartojimui, kuris pagal pasiūlytą persvarstytą direktyvą pakeičiamas vienu minimaliu 0,15 EUR/GJ arba 0,54 EUR/MWh tarifu, taikomu tiek komercinės, tiek nekomercinės paskirties vartojimui.

14 diagrama. Apskaičiuotosios energijos kaštai (išreikšti gamybos sąnaudų dalimi) gamybos sektoriuose 2021–2023 m., ES vidurkis

Šaltinis – Trinomics et al. (2024), paremta pramonės veiklos vykdytojų duomenimis

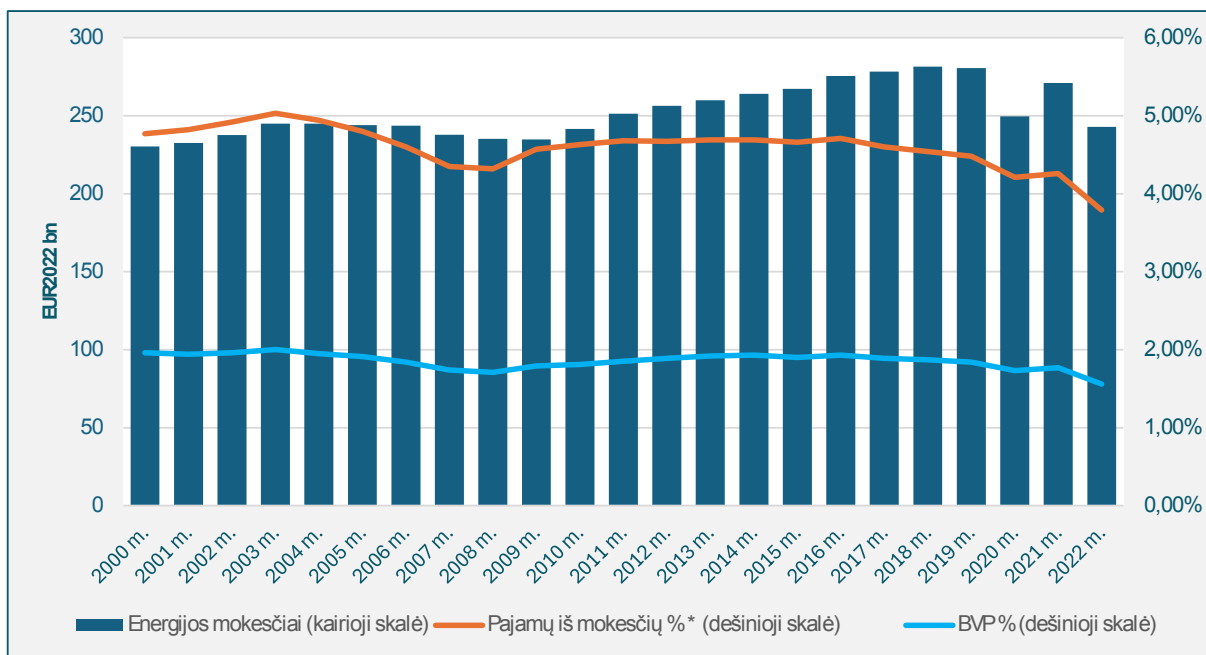
Nurodoma, kad daugumoje sektorių energijos kaštų dalis 2022 ir 2023 m. padidėjo, palyginti su 2021 m., o tai ypač pastebima energijai imliose pramonės šakose (pvz., *plaušienos ir popieriaus, cheminių pluoštų, stiklo, statybinių molio medžiagų, cemento, kalkių ir gipso, geležies ir plieno ir spalvotųjų metalų*).

Tarptautiniu mastu kai kurių ES nepriklausančių G20 šalių gamybos sektorių energijos kaštai dažnai mažesni dėl: i) galimybės naudotis santykinai gausesniais vidaus energijos ištekliais; ii) nacionalinės politikos skirtumų, visų pirma susijusių su energijos subsidijomis ir vyriausybės paramos priemonėmis. ES pramonės šakų energijos suvartojimo intensyvumo rodikliai paprastai yra panašūs arba mažesni už pagrindinių ES prekybos partnerių rodiklius (išskyrus *plaušienos ir popieriaus sektorių ir perdirbimo gamyklas*), tačiau iš dalies dėl didesnių energijos kainų ES gamybos sektorių pelningumas paprastai yra mažesnis.

3.4. Energijos mokesčiai

Iš energijos mokesčių, taikomų tiek energijos gamybai, tiek vartojimui, į valstybių narių biudžetus surenkama nemažai pajamų. Pajamos iš energijos mokesčių 2010–2019 m. buvo stabilios – vidutiniškai sudarė 1,88 proc. BVP (1516 diagrama), tačiau per COVID-19 pandemiją (2020 m.) dėl mažesnių energijos kainų ir mažesnio vartojimo jos sumažėjo iki 1,74 proc. BVP. 2021 m. pajamos iš energijos mokesčių pradėjo didėti, tačiau iki 2022 m., daugiausia dėl kovos su energijos kainų kilimu priemonių, ES surinkti energijos mokesčiai sumažėjo iki 248 mlrd. EUR (1,6 proc. BVP).

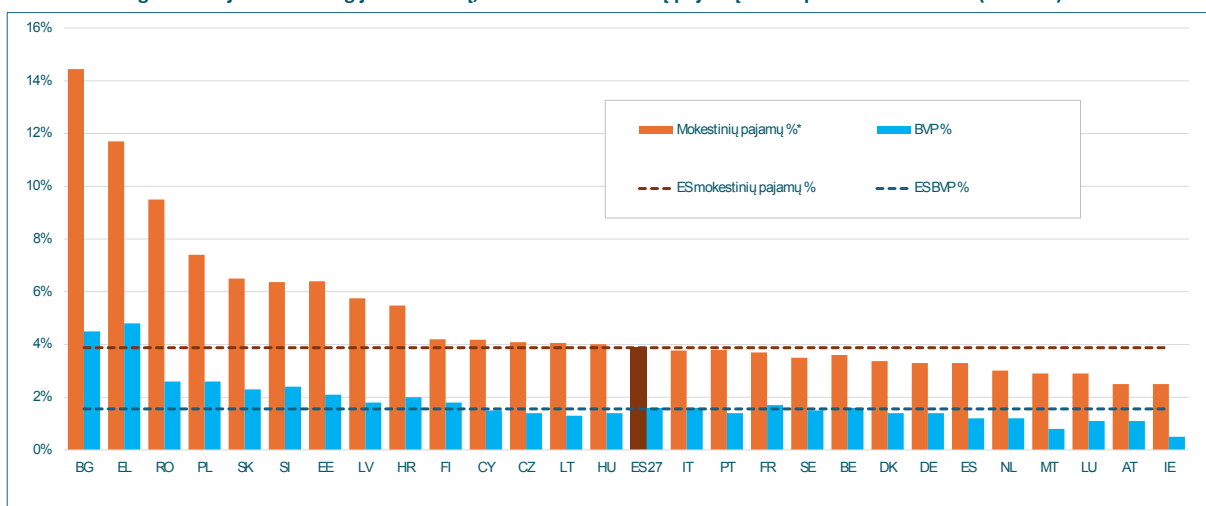
1516 diagrama. Pajamos iš energijos mokesčių ES 27 (mlrd. EUR; % BVP)

Šaltinis – Trinomics et al. (2024), paremta Eurostato duomenimis (env_ac_tax)

Energijos mokesčių įtaka valdžios sektoriaus pajamoms valstybėse narėse labai skiriasi. 2022 m. energijos mokesčiai Bulgarijoje sudarė 14 proc. visų mokestinių pajamų, o Austrijoje ir Airijoje ši dalis tesudarė 2,5 proc. (). Energijos mokesčių pajamos, palyginti su nacionaliniu BVP, buvo didžiausios Graikijoje (4,8 proc.), o mažiausios – Airijoje (0,5 proc.). Apskritai valstybėse narėse, kuriose BVP vienam gyventojui yra mažesnis, energijos mokesčių dalis, palyginti su visomis mokestinėmis pajamomis ir BVP, yra didesnė.

17 diagrama. Pajamos iš energijos mokesčių, išreikštos mokestinių pajamų ir BVP procentine dalimi²³ (2021 m.)

Šaltinis – Trinomics et al. (2024), paremta Eurostato duomenimis (env_ac_tax)

²³ Naujausi turimi duomenys atspindi 2020 m. duomenis.

4. IŠVADA

2021–2022 m. siekdama įveikti galimai pražūtingą energetikos krizę, ES reagavo vieningai, solidariai ir ryžtingai. Valstybės narės susitarė dėl priemonių, kuriomis siekiama spręsti per didelių dujų kainų problemą, paspartinti įperkamos švarios energijos diegimą ir planuoti solidarumo priemones, taikomas susidarius su dujomis susijusiai ekstremaliajai situacijai. Visos šios priemonės padėjo stabilizuoti padėtį ES rinkose. Tuo pat metu valstybės narės priėmė keletą priemonių, kad apsaugotų savo namų ūkius ir pramonės įmones nuo didelių ir nepastovių energijos kainų padarinių.

Energetikos politika pasirodė esanti labai svarbi skatinant perėjimą prie anglies dioksido neišskiriančių energetikos sistemų, kartu išlaikant energetinį saugumą ir energijos įperkamumą. Ji taip pat yra ES pastangų mažinti savo ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro kertinis akmuo, kartu padedant užtikrinti Europos pramonės konkurencingumą ir teisingą pertvarką visiems. Pastaraisiais metais ES vykdė savo įsipareigojimus ir ėmėsi ryžtingų veiksmų, kad užtikrintų savo saugumą ir pažangą pereinant prie švarios energijos. Ji veikė vieningai, kad būtų daroma pažanga įgyvendinant plano „REPowerEU“ tikslus, siekiant sukurti saugesnę ir nuo iškastinio kuro nepriklausomą energetikos sistemą visiems Europos piliečiams sparčiai kintančiomis geopolitinėmis aplinkybėmis.

Nors nuo 2022 m. pabaigos didmeninės elektros energijos ir dujų kainos gerokai sumažėjo, jos tebėra didesnės nei prieš krizę. Jų poveikis energijos išlaidoms, ypač pažeidžiamiausių namų ūkių ir įmonių²⁴, tebėra didelis. Dėl išaugusių energijos kaštų padidėjo (visų pirma mažas pajamas gaunančių namų ūkių) išlaidos energijai. Be to, anksčiau pastebėtas energijai imlių pramonės įmonių energijos kaštų dalies mažėjimas sustojo. Dėl šio pokyčio dauguma energijai imlių pramonės sektorių susidūrė su dideliu iššūkiu, tačiau jį iš dalies sušvelnino jų pastangos didinti energijos vartojimo efektyvumą ir viešoji parama. Poveikis visai ES ekonomikai taip pat buvo didelis – smarkiai išaugo ES iškastinio kuro importo išlaidos, daugiausia dėl sparčiai didėjančių dujų ir naftos kainų.

2021–2022 m. krizė jau paskatino ilgalaikius pakeitimus ES energetikos sistemoje, pirmiausia susijusius su SGD, kurios dabar sudaro daug didesnę dujų importo dalį (~40 proc.), pakeisdamos iš Rusijos dujotiekiais tiekiamas dujas. Sparčiau įgyvendinant energetikos pertvarką dar šį dešimtmetį energijos pasiūla ir paklausa laipsniškai dar labiau pakis ir tai padės ES pasiekti didesnę nepriklausomybę nuo iškastinio kuro importo ir galiausiai sumažinti ES energijos išlaidas.

2024–2025 m. energijos rinkos perspektyvos pagerėjo, tačiau įtampa išlieka. Prie geresnių perspektyvų svariai prisidėjo valstybių narių ir Komisijos įdiegtos kovos su energetikos krize priemonės²⁵. Vis dėlto didelių energijos kainų poveikis ES pramonės konkurencingumui tebėra didelis iššūkis. ES turi skubiai reaguoti į Mario Draghi'o ir Enrico Letta'os pasiūlymus dėl pramonės konkurencingumo didinimo. Be to, ES turi toliau vykdyti aktyvią prekybos politiką, kuria prisidedama prie didesnio tiekimo įvairinimo ir ekonomikos atsparumo.

²⁴ Poveikis [MVĮ išsamiai aprašytas MVĮ atstovo ataskaitoje „SMEs and rising energy prices - First findings & recommendations“](#) (liet. „[MVĮ ir kylančios energijos kainos. Pirmosios išvados ir rekomendacijos](#)“).

²⁵ Šios priemonės apima tiekimo įvairinimą, paklausos mažinimą, SGD importo pajėgumų didinimą, įpareigojimą iš anksto užpildyti dujų saugyklas, paklausos telkimą ir bendrą pirkimą bei priemones, kuriomis siekiama spręsti didelių kainų ir svyravimų problemą, (pvz., rinkos koregavimo mechanizmą, einamosios paros kainų nepastovumo valdymo mechanizmą).

Visų pirma ES turi paspartinti plataus masto švarių technologijų ir energijos vartojimo efektyvumo priemonių diegimą, kad ateityje būtų išvengta iškastinio kuro sukeltų krizių. Tokios technologijos kaip šilumos siurbliai ir elektrinės transporto priemonės kartu su reguliavimu apkrova, energijos kaupimu, taip pat pakankamos tinklų jungtys ir veiksmingas jų naudojimas atliks svarbų vaidmenį apsaugant namų ūkius ir pramonę nuo tolesnių sukrėtimų energetikos srityje. Siekdamas išsaugoti savo konkurencingumą, Europos įmonės, ypač energijai imlios pramonės šakos, turi toliau didinti savo energijos vartojimo efektyvumą ir savo lankstumą reaguojant į paklausą ir diegti nuo iškastinio kuro nepriklausomas energetikos technologijas, kol ES rengia priemones, kuriomis užtikrinama, kad jos galėtų pasinaudoti pertvarkos teikiama nauda, nuolat investuodama į mokslinius tyrimus ir inovacijas, naują elektros energijos rinkų modelį ir užtikrindama vienodas sąlygas tarptautiniu mastu. Be to, ES turėtų išlikti įsipareigojusi kovoti su energijos nepriteklumi, apsaugoti pažeidžiamus vartotojus ir įgalinti vartotojus aktyviai dalyvauti žaliojoje pertvarkoje, įgyvendinant politiką, kuria skatinamas energijos vartojimo efektyvumas, atsinaujinantieji energijos išteklių ir įperkamos švarios energijos šaltiniai.